Onzen Heertje

Kwartaalschrift 2015/1 – v.u. Onzen Heertje, erfgoedvereniging vzw.
Doornstraat 11A, 8970 POPERINGE.
Ism. Het Goede Doel
Ter gelegenheid van het studiebezoek van de erfgoedvereniging 17/12/2014 in de kerk van Krombeke.

1 Groot-Poperinge

Decanaat

Krombeke hoort bij het decanaat Poperinge.
De omschrijving decanaat is wellicht aan het verdwijnen door fusie of veranderende eenheden..
Een decanaat is een bestuurslaag tussen het bisdom en de parochie. Een dekenaat bestaat uit een aantal parochies, en binnen een bisdom zijn er een aantal dekenaten. De geestelijke die aan het hoofd hiervan staat, is in de hiërarchie van de Rooms-katholieke Kerk een (land)deken of in verouderde term *deken der christenheid*'.
Een vergelijkbare onderverdeling is bij andere kerk genootschappen *proosdij*.
Zo noemde ook de woonplaats van de vertegenwoordiger van de abdij van Sint Omer te Poperinge: de *proosdij* of naar zijn woonplaats het *vroonhof*.

H. Blasiusaltaar: medallion.

Het doel van een decanaat ligt voornamelijk in de bundeling van activiteiten ten behoeve van de pastorale zorg. De deken is altijd een priester van het bisdom en wordt benoemd door de bisschop, doorgaans onder de pastoors.
Terwijl de grote katholieke bisdommen worden ingedeeld in dekenijen als tussenniveau naar de vaak talrijke parochies, zijn deans (dekens) in de kleinere Anglicaanse diocesen eerder bisschoppelijke adjuncten, te vergelijken met een (territoriaal) vicaris-generaal. Bij ons bv. De vicaris voor het onderwijs, enz.

POPERINGE

Het decanaat Poperinge omvat Groot-Poperinge, Vleteren, Heuvelland en Mesen.
Groot-Poperinge bestaat uit een kern, de stad Poperinge zelf, met drie monumentale gotische kerken, en zeven omliggende dorpen nl. Roesbrugge (1183), Haringe (899), bekend om zijn historische Sint-Martinuskerk,de landelijke dorpen Proven (1176) en Krombeke (875), het pittoreske Reningelst (1107), het rustige grensdorp Abele, het kunstminnende Watou (1123) met Sint-Jan-ter-Biezen. We nemen over uit de website van kerknet. De getallen zijn de benaderende data van eerste vermelding van het dorp.
In het Noord-Oosten ligt Vleteren dat samengesteld werd uit Oost- en Westvleteren, grenzend aan de IJzer, en het aanpalende Woesten.
In het zuid-oosten ligt het Heuvelland er mooi bij, een streek waarvan volgende dorpen tot het decanaat Poperinge behoren: Dranouter, Kemmel, Nieuwkerke, Wijtschate, Wulvergem, Loker, Westouter, De Klijte en het zelfstandige Mesen, kleinste stad (?) van België met taalfaciliteiten.

H. Blasiusaltaar: Parochiekerk Krombeke.

2 KROMBEKE

Ligging

Krombeke is ontstaan tussen beken en vaart: de heybeek, de Haringbeek en de Poperingevaart. De naam verwijst naar een kromme beek. De Poperingevaart is wel een iets grotere waterloop.

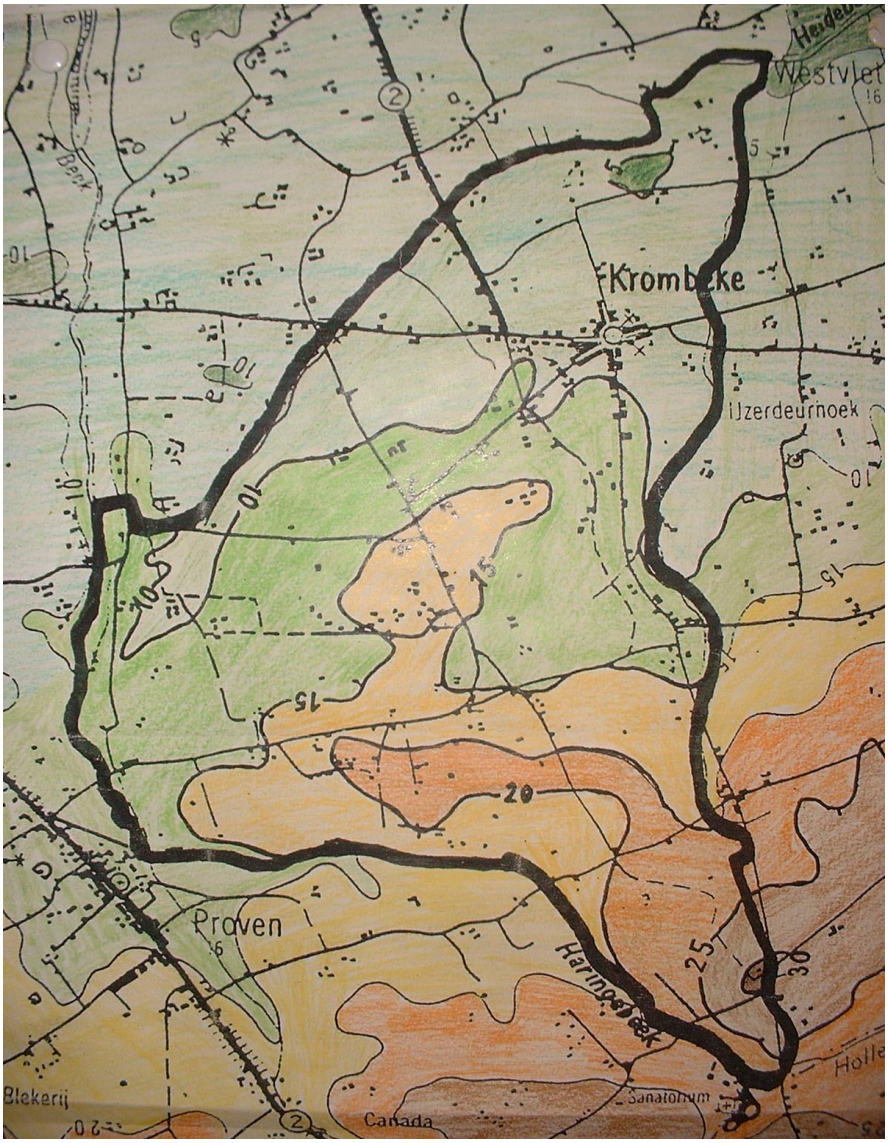

Daar is vroeger zeker transport over de beek gebeurd o.a. met stenen voor de bouw van de kerk, bv. De beek waar men naar verwijst is de oude naam de Fleterna = Vleterbeek. Reeds in 875 wordt *Crumbeke* vernoemd. Het is een *pagus*, een dorp in het bisdom Terwaan. Het behoort bij de stam van de Menapieërs nl. in de landstreek van Mempiscum[1].
De vele beken zijn de restanten van de tijd dat de zee verder over een heel deel van Westvlaanderen spoelde.

De adel van Krombeke

Volgens de geschiedschrijver Malbrancq werd Krombeke in 875 geschonken aan de abt van Sithiu, Hilduin[2]. Volgens andere bronnen schenkt de bisschop van Terwaan in 1134 het altaar van Krombeke aan de O.-L.-Vrouwekerk te Terwaan.
De heerlijkheid Krombeke, behoorde o.m. toe aan de families van Stavele, van Hoorn en Vilain.

Ten O. van de dorpskom, r. van de Graaf van Hoornweg (richting Westvleteren), lag het thans volledig verdwenen kasteel van de heren van Krombeke.
Willem van Stavele, burggraaf van Veurne en burgemeester van het Vrije was in de XVe eeuw, heer van Krombeke.

1 Cartelarium van Sint Bertinus I, 16.
2 In het driedelig werk: *West Vlaanderen* schrijft men dat de abt het in ruil kreeg van Rolfridus die er Strasele voor kreeg.

Willem de la Bampoele was in de XVIe eeuw[3], landhouder van Veurne-Ambacht, gehuwd met Eleonora van Gistel.

De glas-in-loodramen met wapenvoorstellingen in de Sint-Blasiuskerk worden in de 18^{e} eeuw gedateerd. Hier zien we het gecombineerde wapen van Guillaume (Willem) de Bampoele en Eleonore de Gistelles, zoals het ook op hun grafplaat elders in de kerk figureert. De echtgenoten zijn respectievelijk overleden 15 juni 1559 en 3 februari 1569. Het wapenschild van Willem de Bampoele is: op hermelijn, een schuinbalk van keel[4], belegd met drie zilveren ruiten in de zin van de balk. Het wapenschild van de Gistel: op een veld van keel een keper van hermelijn, vergezeld van drie zespuntige sterren van zilver.

Maarten van Hoorn huwde in tweede huwelijk met Maria van Croy, vrouwe van Krombeke. Hun zoon was burggraaf van Veurne [5], heer van

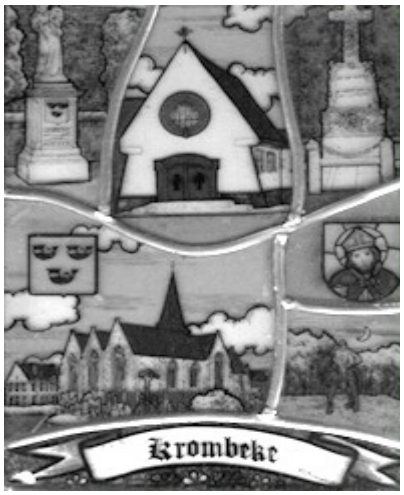

Gaasbeek en Kasteelbrakel.
Afb. brandraam schild Bampoele-De Gistel

Joris de Momorency[6], huwde achtereenvolgens met Anna Van den Clickhove en Jacqueline Heurlebout. Hij was ridder, Heer van der Delf, Lampernisse, enz., burggraaf en landhouder van de stad en de kasselrij Veurne.

Grafstenen en bijhorende brandramen

Willem Van Bampoele en Joris De Momorency zijn beiden in de kerk begraven. Ze hadden er een grafsteen.

Willem en Eleonora

De steen van Willem Van Bampoele en Eleonora van Gistel is beschreven op internet[7].

3 + 1559.
4 Keel = rood.
5 + 1608.
6 + 1642.
7 Annales de la Société historique, archéologique et littéraire de la ville d'Ypres et de l'ancien West-Flandre, 1861, blz. 271_272.

Deze steen[8] vroeger ingeplaveid in de vloer van de kerk, werd op het einde van de vorige eeuw in de muur geplaatst, om het verder afslijten te voorkomen; waarschijnlijk werden dan ook de ingelegde koperplaten (tekst en wapenschilden) vernieuwd naar de vroegere tekeningen. Voor afbeelding en beschrijving zie A. Merghelynck, a.w. Deel II, blz. 153.

Gistel: op *keel* een hermelijnen keper vergezeld van drie zilveren sterren[9] (in plaats van spoorradertjes of molettes)
Bambeke: op hermelijn een *keel* en kanton.
Hoymille: geschaakt van *zilver* en azuur met *gouden hoofd.*
Stavele: op hermelijn een *keelen* band.

8 Voor afbeelding en beschrijving zie A. Merghelynck, Deel II, blz. 153.
9 Het spoorrad is eigenlijk een ster waarvan het midden een opening draagt. Volgens sommige heraldisten zou het spoorrad moeten een onpaar- en de ster een paar aantal punten hebben. In feite werd deze wet niet streng nageleefd en gebruikte men nogal gemakkelijk het een voor het ander, zodat wij hier niet moeten verwonderd zijn in het wapen van Gistel-Ekelsbeke sterren aan te treffen in plaats van de, door alle schrijvers opgegeven, molletten of spoorradertjes. Daar de kleuren op den steen niet aangegeven zijn zijn ze cursief weergegegeven.

Naast dezen steen treffen wij er nog gekleurde wapenschilden aan in de vensters van de Noorderbeuk, achteraan dit van Eleonore, en in de kruisbeuk de volgende vier wapens:

Rechts

1. Op keel een hermelijnen keper vergezeld door drie zilveren sterren en boven de ster in den voet een halve maan. - Dit is het wapen van Eleonore die het wapen van haar vader brak door het aanbrengen van de halve maan, een gewoon breukteken bij de kinderen.

2. Op sabel een gouden toren met drie bekruisde tinnen. - De drager van dit wapen is nog onbekend.

Links

1. Op keel een hermelijnen keper vergezeld van drie zilveren sterren. - Het wapen van Joos van Gistel-Ekelsbeke, de vader van Eleonore.

Joos was gehuwd met Philippote. Zij hadden een dochter Maria, zus van Eleonora. Maria van Gistel die huwde met Gilles, heer van de Korte Wilde (heerlijkheid te Watou), zoon van Lodewijk en Nicole van Kaaster.

JOOS (II) VAN GISTEL, ook genoemd van Ekelsbeke, schildknaap, heer van Zwynlande. Waarschijnlijk volgde hij zijn vader op als kapitein te Roesbrugge daar wij het volgende lezen in de kastelnijrekeningen van Veurnambacht[10]:

2. Geschaakt van zilver en azuur met gouden hoofd: dit

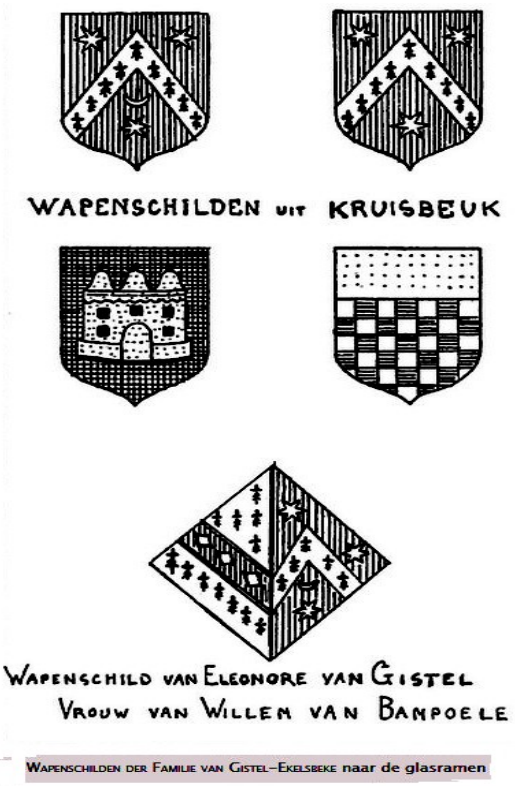

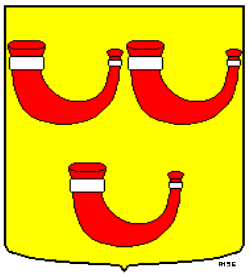

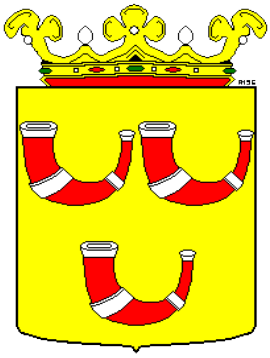

is het wapen van Hoymille, Eleonore's moeder.

http://www.dbnl.org/tekst/_bie001194001_01/_bie001194001_01_0055.php

Fam. De momorency en Van Hoorn

Horn of Hoorn

Het wapen is eerst vernoemd: 23 oktober 1896

In goud 3 posthoorns van keel, met zilveren beslag."

Later 11 juni 1964

In goud 3 jachthoorns van k*eel*, beslagen, geopend en gemond van *zilver*, geplaatst 2 en 1. Het schild gedekt met een gouden kroon van 3 bladeren en 2 parels.

10 n°43202. Voyagen fo 16. *3 Juli 1509 was gelast Joos van Ekelsbeque dat hy de Praghenaers ende Egipsienen doe wesende.*

Oorsprong/verklaring

De hoorns in het wapen verwijzen naar het geslachtswapen van de heren, later graven van Horn (Hoorne, Horne, Hoerne). De familie van Horn is al sinds 1102 bekend. Het stamgebied van de familie was Horn en de omliggende plaatsen, zoals Haelen. Verder bezaten leden van het geslacht grote gebieden in het huidige Limburg en Noord Brabant, Belgisch Limburg, Noord Frankrijk (oa Aumerval, Achiet-le-Grand,Lestrem, Auchy-au-Bois, Floringhem en Sains-lès-Pernes) en Beveren en Krombeke in België.

Na de onthoofding van Philips de Montmorency, graaf van Horn in 1568 kwam het oorspronkelijke stamgebied in handen van de bisschop van Luik, de graaf van Loon. Tot de Franse tijd bleef het gebied in handen van Luik.

Het geslacht voerde als wapen 3 hoorns, gewone koehoorns. Het wapen was sprekend, aangezien de naam van de plaats Horn duidt op een verhoogde ligging. Latere veranderingen in het wapen tot post- of jachthoorns hadden geen historische achtergrond. Banden met het postwezen heeft de familie nooit gehad. De jachthoorns werden verklaard door een titel opperjachtmeester van het Duitse Rijk, maar de familie heeft deze titel zelf nooit gevoerd. In de loop der tijden is het wapen her en der afgebeeld met allerlei soorten hoorns, maar historisch gezien zijn de jachthoorns het meest gebruikt.

De heerlijkheden Zwijnland en Eversam resp. eigendom van de abdijen St.Bertinus te St.-Omaars en Eversam te Stavele, waren voor grote delen geënclaveerd in de gemeente Krombeke.

3 De kerk

De Sint-Blasiuskerk van Krombeke is sinds 1939 beschermd, officieel genoteerd[11].
De driebeukige laatgotische hallenkerk vervangt een 12e eeuwse Romaanse kerk; opgetrokken in gele baksteen met onderaan de ijzerzandstenen van het afgebroken romaans gebouw. Het oostelijk gedeelte met koor en kapellen is vroeg-15e eeuws zijn en de vieringtoren is 16e eeuws.

De geschiedschrijving tot op heden is wellicht wat beïnvloed door de contrareformatie en noteert vaker in onze streek heuse (!) beschadiging door de beeldenstorm.

Grote herstellingen zijn doorgevoerd in de jaren 1726-31. De laatste restauratiecampagne dateert van 1971-77.

Door zijn laat-gotisch uitzicht heeft men wel eens de kerk van Krombeke de *Kathedraal van Poperinge* genoemd.

Interieur

Het hoofdaltaar en communiebank

Het Hoogaltaar is in Louis XV-stijl.

Er is weinig figuratieve versiering. De marmer-imitatie verraadt het tijdskader waarin het hoogaltaar is uitgewerkt. De zitting – eertijds de banken waarin de notabelen zetelden is bescheiden in eenklank met de omgeving.

Het trommeltabernakel lijkt in marmer en verraadt door de vergulden versiering adellijke ondersteuning.

De communiebanken uit 1ste helft XVIIe eeuw worden beschreven als *Fijn-besneden* communiebank. Het zijn niet de banken die er nu staan. Ofwel werden zij aan stukken geslagen, ofwel verkocht, of verbrand. E. H. De Rache betoogt hierbij, dat vele kerkmeubelen en kerkschatten uit die tijd, naderhand door Engelsen werden opgekocht, die veel slimmer

11 K.B. 20 II 1939.

bleken te zijn dan onze gerevolutioneerde *Belgen*[12] en *duizenden stukken van groote weerde en kunst voor niet gekogt hebben.*

Portiekaltaren

Er zijn 2 portiekaltaren (Louis XVI).

Onze Lieve vrouw van de Rozenkrans.

Afbeelding: Dominicus de predikant die de rozenkrans verspreidde en verschillende heiligen[13]. Bovenaan staat Maria met scepter en kroon. Jezus heeft de rijksappel in de hand. De klassieke marmer-imitatie en de guirlandes verwijzen naar de tijd waarin adellijke giften de kerk aankleedden.

Het houtsnijwerk dat in de beschrijvingen van E. H. Carolus De Rache zo geëerd wordt is inderdaad vaak *fijnbesneden.*

We tellen een 50-tal medallions. Allemaal het reproduceren waard. Links herkennen we heel wat heiligen en kerkvaders. Rechts zijn alle apostelen uitgebeeld. Verder nog enkele beelden van plaatsen die niet onmiddellijk te lokaliseren zijn: kruisvaarders zouden daar voorbijgegaan zijn. Hiermee verwijst men naar de landheren die aan die kruisvaart deelnamen.

Blasiusaltaar

afb. zie ook blz. 2
H. Blasius werd de patroonheilige n. a. v. de overbrenging van de relikwieën door Lambertus van Krombeke, kruisvaarder.

Krombeke is op die manier verbonden met Blasius, alhoewel hun kermis niet aan de datum van zijn feest is verbonden.
De cultus rond Blasius nam een hoge vlucht in de elfde en twaalfde eeuw. Hij is een van de veertien heilige helpers. In Engeland staat hij bekend als patroon van de wolwerkers.

12 E. H. De Rache was geen vriend van de Franse Revolutie- gezinde.
13 Schilder: J. Desremaux 1768. Afb. van H. H. Dominicus Gusman, Antonius van Florence, Carolus Borromeus en andere heiligen.

2015/1 Krombeke – kerkbezoek

In België zijn vele kerken aan hem
gewijd: Heppen, Jabbeke, Krombeke, Landegem, Lendelede, Sint-Blasius-Boekel, Vlissegem, Schore en Waardamme.
Zijn naamdag wordt in de katholieke kerk gevierd op 3 februari, in de orthodoxe kerken op 11 februari.

Lambrisering

Zijn feest is rond lichtmis vandaar wellicht dat het kaarsenceremonieel verbonden dan met het keel-wonder uit het levensverhaal van Blasius.

Blasiuszegen

De Blasiuszegen wordt ieder jaar gegeven op 3 februari. Volgens een middeleeuwse traditie is dit ritueel vooral bedoeld ter voorkoming van keelaandoeningen en andere kwalen.

Sint Blasius

De Blasiuszegen is vernoemd naar de heilige Blasius. Historisch is er nagenoeg niets over hem bekend, behalve dan dat hij in de 4e eeuw geleefd moet hebben. Volgens diverse legenden was hij een arts die tot bisschop van de Armeense stad Sebaste werd gekozen. Omdat hij getuigde van zijn geloof in Christus zou hij na vele gruwelijke martelingen zijn onthoofd.

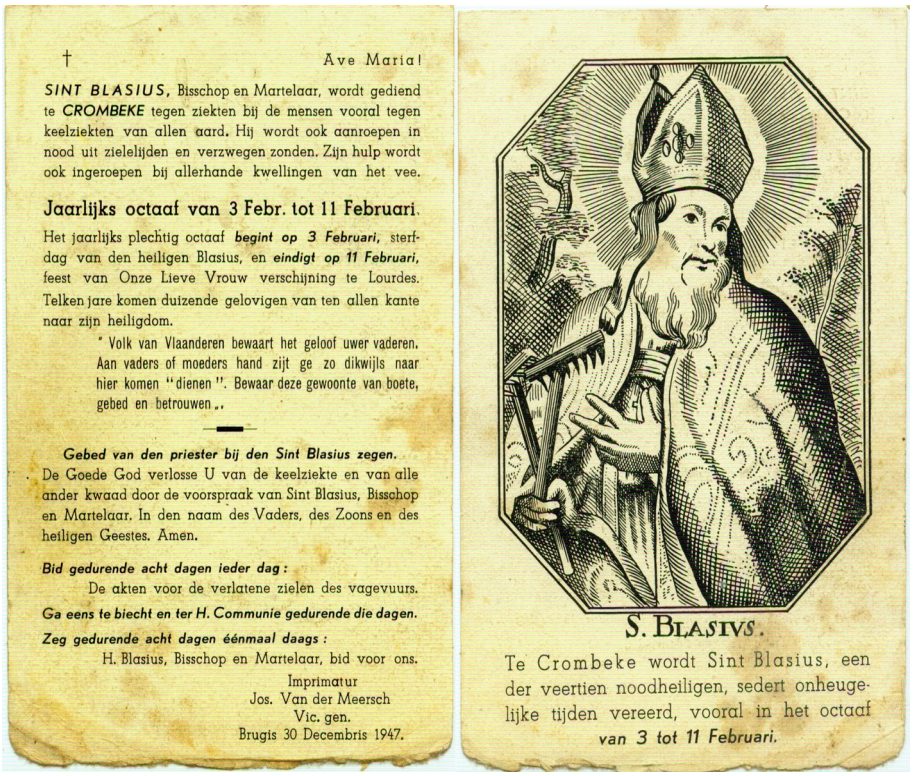

† Ave Maria!

SINT BLASIUS, Bisschop en Martelaar, wordt gediend te *CROMBEKE* tegen ziekten bij de mensen vooral tegen keelziekten van allen aard. Hij wordt ook aanroepen in nood uit zielelijden en verzwegen zonden. Zijn hulp wordt ook ingeroepen bij allerhande kwellingen van het vee.

Jaarlijks octaaf van 3 Febr. tot 11 Februari.

Het jaarlijks plechtig octaaf ***begint op 3 Februari,*** sterfdag van den heiligen Blasius, en ***eindigt op 11 Februari,*** feest van Onze Lieve Vrouw verschijning te Lourdes. Telken jare komen duizende gelovigen van ten allen kante naar zijn heiligdom.

" Volk van Vlaanderen bewaart het geloof uwer vaderen. Aan vaders of moeders hand zijt ge zo dikwijls naar hier komen "dienen". Bewaar deze gewoonte van boete, gebed en betrouwen ".

Gebed van den priester bij den Sint Blasius zegen.

De Goede God verlosse U van de keelziekte en van alle ander kwaad door de voorspraak van Sint Blasius, Bisschop en Martelaar. In den naam des Vaders, des Zoons en des heiligen Geestes. Amen.

Bid gedurende acht dagen ieder dag :

De akten voor de verlatene zielen des vagevuurs.

Ga eens te biecht en ter H. Communie gedurende die dagen.

Zeg gedurende acht dagen éénmaal daags :

H. Blasius, Bisschop en Martelaar, bid voor ons.

Imprimatur
Jos. Van der Meersch
Vic. gen.
Brugis 30 Decembris 1947.

S. BLASIVS.

Te Crombeke wordt Sint Blasius, een der veertien noodheiligen, sedert onheugelijke tijden vereerd, vooral in het octaaf *van 3 tot 11 Februari.*

Visgraat

Het meest bekend is het verhaal waarin Blasius kort voor zijn marteldood een jongetje genas dat door een visgraat in zijn keel dreigde te stikken.

Keelziekten

De priester of diaken houdt daarbij twee op Maria Lichtmis gewijde kaarsen in Andreaskruisvorm verbonden onder de kin van de gelovigen. De bedienaar bidt dan: *Per intercessionem Santi Blasii liberet te Deus a malo gutteris et a quovis alio malo in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti* (Moge God u op voorspraak van de heilige Blasius bevrijden van keelziekten en andere kwalen in de naam van de Vader en de Zoon en de Heilige Geest).

Kaarsen

Dat de Blasiuszegen met kaarsen wordt verricht is afkomstig van het middeleeuwse gebruik om frequent kaarsen aan Sint Blasius te offeren. Dit zou teruggaan op de legende van een vrome vrouw die de gevangengenomen bisschop van Sebaste dagelijks in de kerker opzocht, hem te eten gaf en van een kaars voorzag. Blasius zou de vrouw gevraagd hebben hem ook na zijn dood kaarsen te blijven schenken. Als beloning zou de vrouw tegen ziekte gevrijwaard blijven.

Blasiusaltaar

De Heilige Blasius troont boven de klassieke zuilenconstructie.

De afbeelding verwijst naar de bescherming, die men mag afsmeken van de Heilige, voor al die Hem vergezellen[14] – zie het verhaal over zijn marteling. In de nis waar doorgaans het tabernakel is staat een borstbeeld van de Heilige. Hij houdt de hekel in de hand. Dit verwijst naar het verhaal over de marteling.

We lezen: *Zo werd Sint Blasius opgepakt en aan folteringen onderworpen. Eerst deed men pogingen om hem te verdrinken, maar hij wandelde eenvoudig over de golven weg. Toen werd hij letterlijk over de hekel gehaald en zijn lichaam werd met wolkammen opengereten. Uiteindelijk werd hij naar de executieplaats buiten de stad geleid om te worden onthoofd, volgens zeggen in gezelschap van twee kinderen en zeven vrouwen.*

Reliek

Een bijzondere reliekhouder maakte de bezoekers nieuwsgierig. De engel voor het altaar hield die reliekwie op een stok.

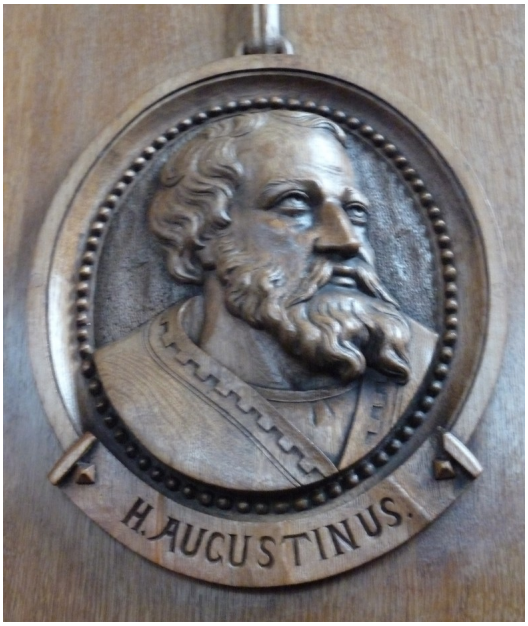

Gewelf en lambrisering

Eenmaal binnen, komt men algauw onder de indruk van al het mooie dat men er te zien krijgt, vooral de lambrisering en de altaren. Het gewelf van de kerk zou volgens E. H. De Rache slechts rond de jaren 1760 a 1770 bekleed zijn geworden met planken in *rode deel* . Voordien

14 Zie het verhaal over zijn marteling waar vrouwen en kinderen Hem vergezellen.

zou het dak en de gebinten van binnenuit bloot zijn gebleven, dit in tegenstelling met de grotere kerken, waar de gewelven omhoog rijzend uit de pilarenbundels, volledig in steen waren toegemetseld.

Wat Krombeke-kerk echter in de eerste plaats te bieden heeft is de eikenhouten lambrisering of *boiserie*, die de kerkmuren tot op een hoogte van *10 a 12 voeten* - iets meer dan 3 m – bekleedt. In veel van onze oude kerken verdween die bekleding met de Franse revolutie. De huidige lambrisering in Krombeke zou, in verschillende fazen, aangebracht zijn tussen 1820 en 1848. Wellicht in vervanging van de houten bekleding die door de Revolutie werd vernield.

Het is de firma Dewispelaere, die aan beeldhouwer Albert D'Have uit Eeklo opdracht gaf alle reliëfbeelden ervan te herstellen, samen met al het beeldhouwwerk van de kerk. Hij werkte dit af van februari tot november van 1977.

Ieder paneel van de bekleding draagt het beeld van een der apostelen, evangelisten of ordestichters, dit wat de achterzijde betreft. In de panelen van de voorzijde ziet men telkens een kasteelfiguurtje gebeeldhouwd, wat zou herinneren aan de Heren van Krombeke die in de vroege middeleeuwen op Kruisvaart zijn geweest. Het geheel werd vervaardigd uit prachtig eikenhout, en de toenmalige beeldhouwer heeft bij ieder figuur een zo'n stuk hout gekozen, dat het wonderlijk is hoezeer elke gelaatstrek overeenstemt met de lijnen van het gebruikte eikenhout[15].

De neoclassicistische muurbeschotten en het koorgestoelte dateren van 1800-1850.

15 cf. De Rache.

4 Toren

Over de toren echter is E. H. De Rache in zijn handschrift niet te spreken. Naar zijn mening past hij niet bij de kerk, daar hij *steeds eene enkele naalde is*, die zich midden van het kerkgebouw bevindt. Hij schrijft verder dat de meningen over deze *te-kleine* toren uiteenlopend zijn. Het is inderdaad juist, dat de toren in vergelijking met de onderbouw ervan, en met de hoogte van de beuken, klein is. Wat is echter de reden hiervan ? Was het geldgebrek bij het bouwen ervan?

Was men, zoals E. H. Pastoor Maes later naar voren brengt, beducht dat hij tijdens de bouw ervan door windstoten of een stormwind zou begeven of was men beducht van andere moeilijkheden die de bouw met zich zou meebrengen? We weten het niet. Het is zo dat men afgezien heeft van het optrekken van een meer aangepaste torenspits. Misschien is dit eveneens het geval geweest te Watou, waar wij ook die naaldtoren aantreffen.

Niettemin is de toren van Krombeke omvangrijk genoeg om de klokken te herbergen die er opgehangen zijn op de tweede kamer of klokkezolder. Krombeke heeft inderdaad sinds 1967 drie klokken waarvan de grootste - van ongeveer 650 kg. - gegoten rond 1824, gebleven is, terwijl de kleinste hergegoten werd.

Preek- en biechtstoel.

Preekstoel

De eiken preekstoel is van 1600-1650. Hij is vervaardigd uit een kuip van vijf panelen met de buste van Christus en van de Evangelisten (later bijgevoegd).

Biechtstoelen

Twee biechtstoelen van eind XVIIIe eeuw. De sobere symboliek van het H. Hart en het alziende oog van God moest de boeteling brengen tot eerherstel voor de fouten die de bekeerling in het sacrament van de biecht aan Gods barmhartige liefde presenteerde.

Biechtstoeldeur

Portaal

Rechts en links van de zijbeuken achteraan, was een ingangsdeur, thans dichtgemetst. Deze van rechts moet veel hoger zijn geweest, en aan de buitenzijde was er een soort bergplaats aangebouwd, dienende voor het kerkmateriaal. De huidige hoofdingang, met zijn prachtig-herstelde-eikenhouten deur, werd slechts gebruikt bij processies, huwelijken en begrafenissen.

Tochtportaal en orgel

Er is een tochtportaal en doksaal met orgel van 1789, vernieuwd door P. LONCKE uit Esen. Het tochtportaal is in eik. Ook het doksaal is uit eik met balustrade en muziekinstrumenten uit 1789. Zie blz. 12.

SCHILDERIJEN EN BEELDEN

Beeld

Het vroeg-16e eeuwse en laat-gotische beeld van Sint-Anna-te-Drieën is afkomstig uit de verwoeste abdij van Eversam van Stavele.

Het schilderij van de Evangelisten is van ca. 1600.

Negen schilderijen van 1750-1800, zijn van J. Desremaux uit Rijsel. Het zijn typische taferelen uit bijbel en hagiografie.

Schilderijen

Samenvattend zonder de altaarpanelen:
In de Z.-zijbeuk:
De Vermenigvuldiging van de Broden en de Vissen" (doek), uit XVIIIB, volgens pastoor Dubois (Brugge).
De Mannaoogst (doek), uit XVIII B toegeschreven aan Desremaux (Rijsel) naar P.P. Rubens.
In de N.-zijbeuk:
De Opwekking van Lazarus (doek) van ca. 1777, door Desremaux (Rijsel); volgens pastoor Dubois (Brugge).

De Verheerlijking op de berg Thabor (doek), uit XVIII B, door Desremaux (Rijsel).
In het N.-koor:
Engelbewaarder begeleidt een Kind op zijn weg door het leven (doek), XIXA.
In het Z.-zijkoor:
Lazarus en de rijke vrek (doek), uit XVIIIB.
In het N.transept:
Doop van Jezus in de Jordaan (doek), uit XVIII d door Desremaux (?) (Rijsel).
In het hoofdkoor:
H. Barbara[16], patrones van de Goede Dood, en de Zielen van het Vagevuur (ovaal doek), uit XIX B.

H. Barbara voor de overleden gelovige zielen

Tegen de W.-gevels:
De vier evangelisten (vier doeken), uit XIX B.
In N.-koor:
H. Godelieve (gepolychromeerd steen), uit XVI.

GEVELS

Op de gevels van de kruisbeuken zijn nog enkele mooie metselaarstekens te zien, en boven het venster van de rechterkruisbeuk bemerkt men nog een venstertje dat werd dichtgemetseld, en dat bijna zeker dienst deed als vlaggenvenster bij feesten of om het sluiten van de dooibarelen aan te duiden.

16 Het is ons niet onmiddellijk duidelijk waarom men er de naam Barbara aan geeft. Ook in het brandraam vinden we Barbara.

5 ZILVERWERK, ENZ.

Het is niet makkelijk om een beschrijving te geven van alle kunstschatten die opgeborgen zijn.
Op de bladzijde van http://balat.kikirpa.be/ staat er heel wat.
Het liturgisch zilverwerk stamt voornamelijk uit Ieper.
Hieronder een van de zilveren flambouwen. Bemerk hoe op het glas een kelk met hostie is ingeprent.

Flambouw

6 Brandramen

Er zijn op de brandramen ook heiligen afgebeeld die in met de plaatselijke devotie te maken hebben.
We herkennen Barbara, Anna, Blasius en Joannes de Doper. Barbara zou in de spiritualiteit van Krombeke meer gesitueerd worden in de vagevuur- en gelovige zielenprediking. We constateren dat de Litanie van de Heilige Barbara (4 december) wordt geciteerd met de vermelding patrones in het uur van de dood. Barbara wordt hier betrokken in een andere dan gebruikelijke context. Meestal situeert de verering zich in het feit dat ze in de toren verbleef en door haar haar Vader, omwille van haar geloof, werd gemarteld.

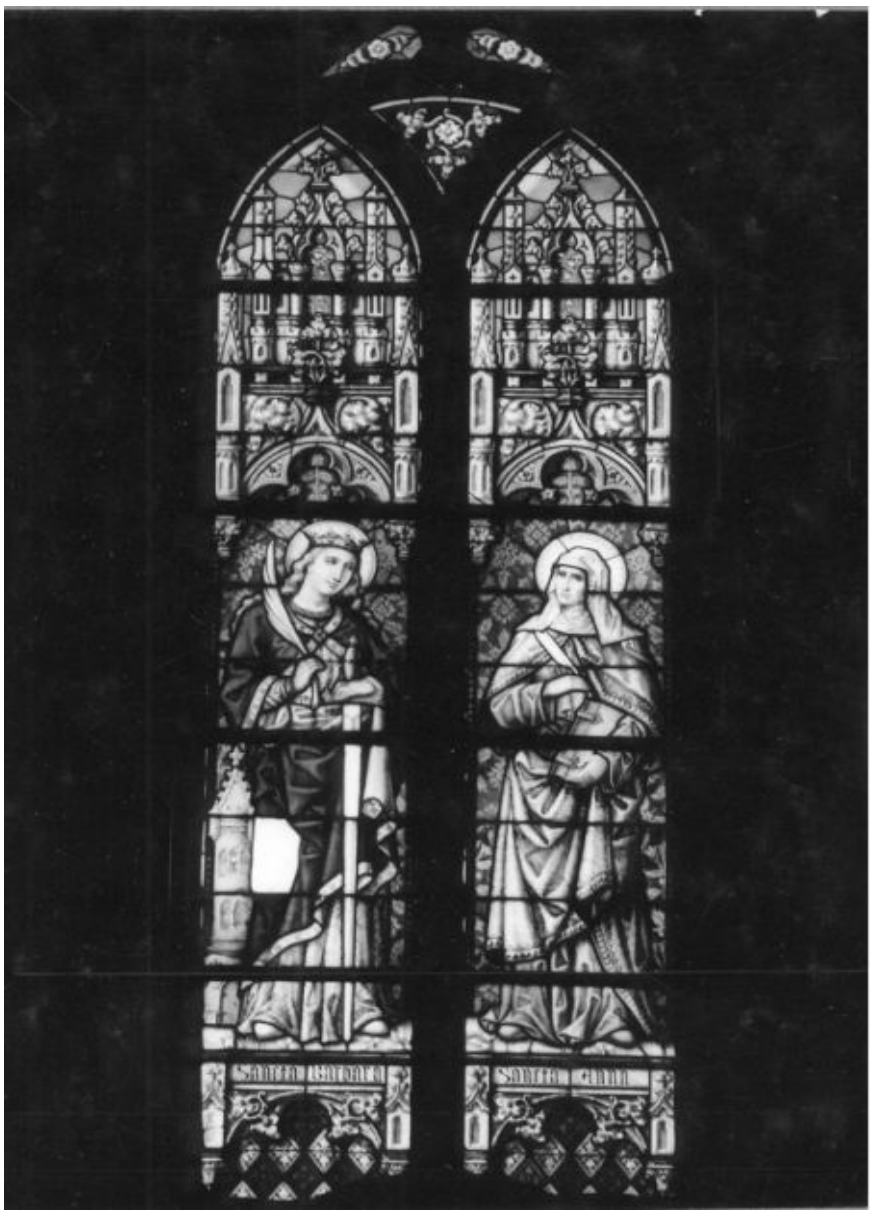

De vreemde figuur is Joannes de Doper. We verwachtten er eerder de evangelist Joannes omwille van het prentje uit 1940. We kunnen echter met de figuur van Johannes de Doper ook het verhaal van Sint Janssteen meerekenen. Waarover we het verder hebben.
De H. Anna, Anna ten drieën, lijkt een bekender persoon te zijn in de geschiedenis van Krombeke. Dat leiden we af van het beeld dat er van aanwezig is zowel als beeldje als in het brandraam.
De H. Anna heeft druiven in de hand. Dit symbool is altijd verwijzend naar de eucharistie of het verlossend bloed van Christus waar zij aan meewerkte door de moeder[17] van Maria te zijn.

17 Dit is een apocrief gegeven, dat nergens in het canonisch evangelie te vinden is.

7 VARIA

Obiit

Er hangt tevens een obiit. Dat is een ruitvormig bord met een schild. De overledene is genoteerd met sterfdatum 6 juni 1767: OBIIT VI JUNII 1767. Hij is niet genoteerd in de parochieregisters van Krombeke.
De familienaam Vilain XIII intrigeert ons. We gaan er verder op in via de rubriek Sint Janssteen.

Roepsteen

Er is een steen die wordt beschreven als roepstoel. Hij was nuttig bij afkondiging. Zoiets als *ter bretesque* of vanop de *pui*.
De bewuste steen hebben we nergens ter gelegenheid van ons bezoek aangetroffen.

Sint Janssteen

De gebruiken rond de kapel[18] van Sint Janssteen werden overgebracht werden naar de hoofdkerk en daaruit is de tweede kermis[19] in Krombeke ontstaan.

In het boek van de geschiedenis van Proven wordt ernaar verwezen. De kapel bestaat niet meer.

Sint Janssteen[20] is ook een dorp in Zeeland in de buurt van Hulst. In haar geschiedenis vindt men de familie Vilain.

Adriaan Vilain II (ca. 1450-1490), heer van Rassegem en Sint-Janssteen, schepen van Gent, tegenstander van Maximiliaan van Habsburg.

Al deze gegevens hebben ons tot speuren verleid.

De pater die de prebende van Sint Janssteen had kwam de zegening van de kinderen doen. Dat is niet de blasiuszegen[21].
Het gebruik met het Sint Jansevangelie waar we over lezen in het afgebeelde prentje is wellicht een voortzetting van het Sint Janssteen-gebruik. Zo zien we hoe Joannes de Doper (brandglasraam) – vreemd genoeg – met het Joannesevangelie te maken heeft[22].

---

18 De kapel zou volgens E. H. De Rache afgebroken zijn enkele (tientallen) jaren voor de Franse Revolutie.
19 Krombeke kent een Kermis rond het feest van de H. Blasius en een rond St.-Janssteen.
20 Het dorp is rond 1100 ontstaan en kreeg rond 1190 een kasteel (steen) met daarnaast een kapel, gewijd aan Sint-Jan.
21 Zegening met de kaarsen rond lichtmis.
22 De Rache rapporteert: Voor de Franse Revolutie werd aldaar de noveen gevierd - de negen dagen - ter ere van Sint-Jan de Doper. Deze kapel bezat de *prebende* - of voorrecht - dat aldaar een pater uit leper, telkenjare tijdens die noveen of dagelijks mis kwam lezen, waarna bij de kinderen zegende. Daartoe legde bij zijn stool op het hoofd van het kind, terwijl bij het St.-Jansevangelie bad. Toen de grote kapel in puin viel, werd er een kleinere opgetrokken, die in de Franse Tijd ontmanteld werd. Nu is de jaarlijkse viering overgegaan naar de parochiekerk. Het gebruik bleef voortbestaan onder de vorm van de St.-Janskermis.

Anderzijds lezen we dat François De Montmorency gehuwd is met Helena Vilain van Gent in 1577.

Uiteraard intrigeert het cijfer XIIII op de obiit ons. Hierover lazen we het volgende:

Walter van Gent trouwde Avezoete, de dochter van een rijke Gentse poorter Alexander ser Braems. Hij overleed in 1260 en liet 8 kinderen na : 6 zonen en 2 dochters. Die kinderen erfden zijn bijnaam en gaven hem door aan hun kinderen. Voor hen verviel de naam van Gent. Vilain werd hun nieuwe familienaam.

†

Zalige Gedachtenis
van den zeer Eerw. Heer

Carolus De Rache

Geboren te Crombeke den 24 Juli 1782
Om zijne getrouwheid aan zijne wettige geestelijke overheid,ingelijfd in het Fransch Leger en Kanonier te Wezel (Duitschland) in 1813
Priester gewijd te Gent 1816
Professor in Sinte-Barbe in 1816
Onderpastor te St Nicolaes in 1818
Professor in den Athénee te Brugge in 1822
Pastor te Anseghem in Juni 1824
Aldaar godvruchtig overleden den 23 Sept. 1860.

Ware herder, hij voedde onophoudelijk zijne schapen door zijne woorden en voorbeelden. - De luister van het huis Gods heeft hij bemind. - De armen heeft hij geholpen en getroost. - Ook verhopen wij dat hij reeds de stem van zijnen Verlosser heeft gehoord.Kom,goede en getrouwe dienaar, treed binnen de vreugd van uwen Heer. - Nogtans,vermits de oordeelen Gods ondoordringbaar zijn,vergeten wij hem niet maar laat ons bidden en tranen storten tot lafenis van zijne ziel.

Zijt uwen herder indachtig.

En hoe kwam het Romeinse getal XIIII erbij? Ze hebben daar allerlei verklaringen van gegeven: Fantastische denkpistes. De juiste verklaring die op heraldisch materiaal steunt, lijkt deze te zijn. Rond 1600 gaf een Vilain aan een schilder de opdracht zijn blazoen te schilderen. We kennen het: van zwart met een hoofd van zilver[23]. De Vilain wilde er zijn wapenspreuk bij : Verdien in hoop. Maar die Vilain was een Frans-sprekende. In zijn mond klonk die spreuk zo : Feertien in hop ! Zo verstond het de schilder althans en hij schilderde de spreuk als een rebus tussen wapen en helmteken. Hij schilderde daar het Romeinse getal XIIII in een krans van hop! Later werd het getal naast het helmteken geplaatst en nog later werd het als bijnaam toegevoegd aan de familienaam.

Verdere gegevens rond Vilain XIIII zijn er ruimschoots te vinden op internet – maar geen verwijzingen die ons vooruit helpen.

http://nl.wikipedia.org/wiki/Vilain_XIIII

De kenner in de materie zal wel even moeten slikken.

Johannes de Doper is niet Johannes de evangelist.

De parochiepriester die het prentje van het Johannesevangelie zou gecombineerd hebben die zal dat wel geweten hebben.

Wellicht had hij de eenvoudige opmerking maar Johannes de Doper staat ook in het evangelie van Johannes vermeld. Dat is ook zo. Trouwens Johannes de Doper is de eerste die Jezus herkent en Hem typeert als het Lam Gods dat de zonden der wereld wegneemt. In de theologische lijn van de waarde van het Johannes Evangelie niet zo vreemd.

23 A.M. nr. 38

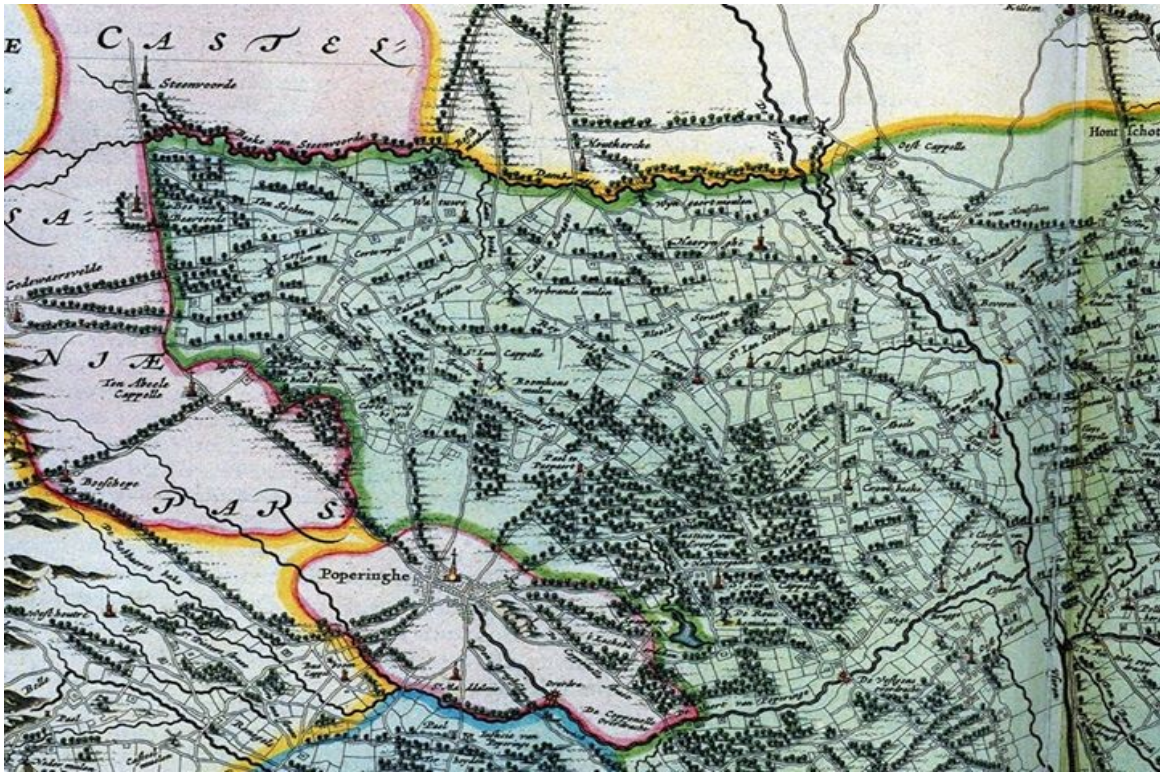

Kaart van Bleau

Wat hier de beide (evangelist en prediker of laatste profeet) samengebracht wordt is wellicht Sint Janssteen.

Johannes de Doper

Hij was wellicht de persoon die in de kapel (kapelanij) van Sint Janssteen werd vereerd. Er was een kapel volgens de Poppkaart de hoeve FOLCQUE, later DESMYTTERE, aldus Ir. Ivan TOP[24]. De straat noemde ook de Sint Janssteendreve.
Rosine DESMYTTERE, bewoonster, vertelt over een groot kruis dat op de zolder lag en de weide tegenover de ingang die de *kapelleweide* noemt. De vroegere eigenaar schreef naar de *Kapellehoeve* en het kwam terecht.

In Société d'émulation in een artikel rond de Westvlaamse kapelanijen[25] citeert men uit Gilliots van Severen over Veurne dat Sint Janssteen eigendom was van de fam. De Horne. De notitie wordt wel in vraag gesteld. Wat zekerder is is de vermelding dat in 1719 de kapel wordt verkocht aan Jor VAN DER STRAETEN die in Gent woont. Dit wordt bevestigd door de vliegenden bladen uit de Universiteitsbibliotheek van Gent IV C 31 Crombeque, nl. de briefwisseling met VAN DER STRAETEN, Heer van Stavele en raadspensionaris te Kortrijk. In 1787 komt ze in handen van Mr. Carolus Franciscus CARDINAEL, priester, uit Ieper.

Een ander glasraam in de kerk verwijst eveneens naar Johannes de Doper.
We hebben wel geen harde bewijzen dat de Sint Janssteenkapel naar Johannes de doper wees, maar waarom zou hij in het glasraam zijn afgebeeld?

24Er iw wel nog discussie over. Ook I. TOP zegt dat hij niet zeker is.
25 1955, blz. 103

Ook het dorp Sint Janssteen in Zeeland had een kapel ter ere van St.-Jan de Doper. Er is nu nog een Sint Jan de Doperkerk, maar die is in de XIXe eeuw herbouwd. Niets houdt ons tegen om te denken dat Sint Jan de Doper de originele patroonheilige is geweest.

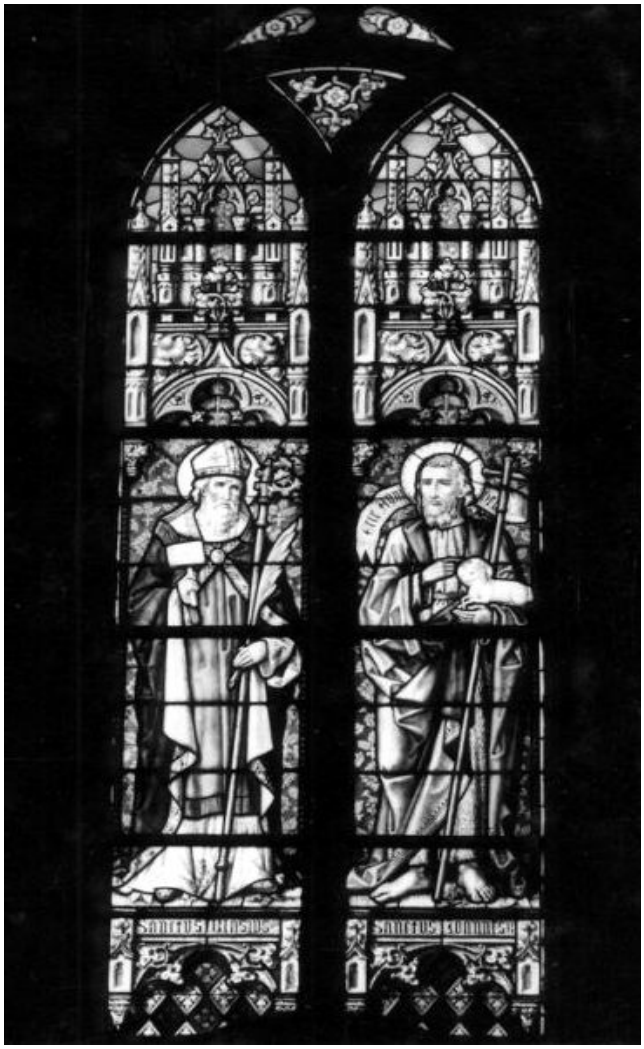

JOHANNES DE EVANGELIST

In 1944 heeft de toenmalige pastoor gekozen voor Johannes de evangelist. Waarom?
Dit is moeilijk te achterhalen. Het gebruik was gangbaar. Daar verwijst hij naar op het prentje. Hij nam het aan vanuit de eerder magische beleving die toen bestond. Het is namelijk bekend dat *het Laatste Evangelie* zoals men dat toen noemde gebruikt werd om de kwade geest, de hekserij te ontmaskeren.

Een recentere notitie op internet schrijft het zo: *De pastoor van Stramproy heeft ook eens een paar vrouwen als heksen herkend doordat ie bij het uitgaan van de kerk het evangelie van Sint-Jan voorlas. Er waren een viertal vrouwen die op hun stoel bleven zitten en precies niet naar buiten konden gaan. Zo wist iedereen in het dorp wie een heks was*. In datzelfde Stamproy is een gelijkaardig verhaal genoteerd: *Een heks moet blijven staan als men iets uit het evangelie van Sint-Jan leest. Mijn vader was er fier op dat ie eens een heks ontmaskerde door achter haar te gaan en uit zijn misboek een paar regels van het evangelie van Sint-Jan te lezen. De heks bleef toen staan en keek ons vader rood van woede aan. Maar ze kon geen stap verder gaan.*

De kracht van dat Sint Jansevangelie is bekend. In de Westvlaaamse verhalen vindt men een getuigenis uit Aartrijke waar verteld wordt dat de gehoorzone van de haverstruiken bij storm gespaard bleek door het lezen van het Johannesevangelie of het Laatste Evangelie.

Toen we ergens de zin lazen *Alle heksengeschiedenissen verloren hun kracht sinds het boek in de kerk één keer werd omgedraaid* hebben we de speurtocht naar de hekserij hernomen. Het zou ons maar gaandeweg duidelijk worden wat men hiermee bedoelde.

Met het Laatste evangelie.. De evangelist Johannes staat achteraan in de volgorde na de synoptische evangelisten en zelfs in de volledige bijbel nl. het moeilijke apocalyptische geschrift: Openbaringen is het laatste boek en ook van de evangelist Johannes..

In de Middeleeuwen werd dit evangelie, wellicht om zijn theologisch, enigszins 'gnostisch', zeg maar 'onbegrepen' inhoud, als een soort exorcisme gebruikt. Vele

volkskundigen ontdekten in de mondelinge verhalen dat het Sint Jansevangelie wordt gelezen ter herinnering van de heksen die in de kerk aanwezig waren en die men wilde kennen.

Het Johannesevangelie begint in de trant van het eerste verbond *in het begin.*. Het alomvattend beeld van de strijd van het licht tegen de duisternis leent er zich toe om het Woord te *gebruiken* – een eerder magisch fenomeen – tegen het kwade. Of het omgekeerd *lezen van de mis* door de zwarte magie en het satanisme hiermee te maken heeft zou moeten onderzocht worden. Hier zou dan sprake zijn van het bestrijden van het kwaad door het kwaad. De *zwarte mis* zou dan begonnen zijn met het Sint Jansevangelie.

In Kasterlee werden volgens de verhalen rond de heksen door het begin van het Evangelie van Johannes heksen herkend (rapport Jef Goossens, eertijds op internet te vinden). Men wilde eens weten hoeveel heksen er eigenlijk in het dorp waren. De pastoor deed het volgende: na de mis begon hij het St.Jansevangelie te lezen terwijl de mensen buiten gingen. Maar de heksen die in de kerk zaten konden niet van hun stoel af en dat waren er verschillende.

We vonden in de massa devotieprentjes in ons depot een restant van dit naar ons gevoel *superstitieus* gebruik nl. de oproep van de pastoor van Krombeke in 1944 om dit stuk uit het evangelie te lezen. De doeltreffenheid is ondertussen afgezwakt naar een remedie tegen nood en dreigend onweer

THEOLOGISCHE DUIDING

Zonder de discussie ten gronde te voeren of gnostiek toch dualistisch[26] is proberen we door te stoten naar de achtergrond van de keuze van de woorden. Men onderscheidt sedert de vondst bij Nag Hammadi (Qumran) binnen de gnostiek drie hoofdstromingen: de Thomas-gnostiek, de sethiaanse gnostiek, en de valentiniaanse gnostiek.

Het Evangelie van Thomas is overwegend non-dualistisch, dat wil zeggen dat het streeft naar de opheffing van die dualiteit. Er zijn echter ook enkele, waarschijnlijk later toegevoegde logia, die het dualisme benadrukken.

De Sethiaanse gnostiek is de meest platoonse in de radicale afwijzing van het lichaam en de stoffelijke werkelijkheid, en is dus streng dualistisch. We vinden die vooral verbeeld in het Geheime boek van Johannes uit de Nag Hammadigeschriften. Daar vinden we ook de meest nadrukkelijke afwijzing van de materiële schepping. De schepper uit Genesis in het Oude Testament is daar de boosaardige Demiurg. De streng dualistische opvatting van de Sethiaanse gnostiek toont een grote verwantschap met die van de vroege woestijnmonniken. In veel verhandelingen over de gnostiek wordt de Sethiaanse gnostiek als de norm voor alle gnostiek beschouwd.

De Valentinianen zijn ons meer bekend geworden door de 52 vondsten van Nag Hammadi (Egypte). Over de symbolische beschrijvingen van het herstel als een spiritueel proces lezen we: De gnostische Jezus geneest mensen van de dwaling, hun zelfvergetelheid. Hier zien we heel kort samengevat de kern van de gnostiek: de opstanding is geen verrijzenis uit de lichamelijke dood, maar een spiritueel proces. Deze spirituele opstanding bestaat eruit dat je jezelf herinnert als een vrij mens. Wie zichzelf zo hervindt zal niet alleen weten wie hij is, maar ook zijn bestemming kennen. Ook dat weten behoort tot de gnosis. Daarover handelt een tekst uit het Evangelie van de Waarheid toegeschreven aan Valentinus:

26 Dualistisch? Of in hoeverre beschouwt de gnostiek de materie (het lichaam, de kosmos) als verderfelijk en duivels en het geestelijke (de ziel, het extra-mundane) verheven en goddelijk is.

Wie zo gnosis heeft, weet waar hij vandaan gekomen is en waar hij heen zal gaan. Hij weet, zoals iemand die dronken was, en weer nuchter is geworden en, tot zichzelf gekomen, zijn zaken weer op orde heeft gesteld.

Eigenlijk waren de katharen fundamentalistische christenen, zegt Daniëla Müller, hoogleraar nu ook in Nijmegen *Ze accepteerden alleen het evangelie van Johannes. En ze erkenden alleen de ambten en sacramenten uit de eerste eeuwen, niet de latere ontwikkelingen daarin. Ook fundamentalistisch is hun opvatting dat alleen spirituele inzichten werkelijk van belang zijn. Vanwege hun wortels in de oude christelijke traditie worden de katharen in Frankrijk wel gezien als de voorlopers van de protestanten*.

✠ AVE MARIA.

Herinnering aan de Meimaandviering te CROMBEKE 1944.

Onze voorouders lazen in tijd van nood, bij dreigend onweder enz.. **St Jans Evangelie.** Bewaren wij dat schoon gebruik.

Sint Jans Evangelie

Hoofdstuk I V. 1-14.

In den beginne was het Woord, en het Woord was bij God, en het Woord was God. Dit was in den beginne bij God. Alles is door het Woord gemaakt, en zonder Hem is er niets gemaakt, wat gemaakt is. In Hem was het leven, en het leven was het licht der menschen; en het licht schijnt in de duisternis, en de duisternis heeft het niet aangenomen. Er was een mensch van God gezonden, wiens naam Joannes was; deze kwam tot getuigenis, om getuigenis te geven van het licht, opdat allen door hem gelooven zouden. Deze was niet het licht, maar om getuigenis te geven van het licht. Dit was het ware licht, dat iederen mensch, die in de wereld komt verlicht. Hij was in de wereld, en de wereld is door Hem gemaakt. en de wereld heeft Hem niet gekend. Hij kwam in Zijn eigendom, en de zijnen namen Hem niet aan. Doch aan allen, die Hem hebben aangenomen, aan hen, die in zijn Naam gelooven, heeft Hij de macht gegeven, om kinderen Gods te worden; die niet uit het bloed, noch uit den wil van het vleesch, noch uit den wil van den man, maar uit God geboren zijn *(Hier knielt men).* **EN HET WOORD IS VLEESCH GEWORDEN en heeft onder ons gewoond en wij hebben zijne heerlijkheid gezien, een heerlijkheid als van den Eeniggeborene van den Vader, vol genade en waarheid.**

Imprimatur
Brugis 12 Mai 1944
J. MAHIEU vic. gén.

Drukk. M. S.-W. Rousbr.

Omdat de prof. ook belang stelt in heksen kan ze op onze zoektocht nuttige informatie bieden. Hekserij is geen ketterij. Heksenprocessen zijn niet voltrokken door de inquisitie maar voor de wereldlijke rechtbank. *Alleen tussen 1450 en 1500 had de inquisitie ermee van doen*. De opvatting dat de inquisitie zich na de uitroeiing van de katharen op heksen is gaan richten, omdat ze niets meer te doen had, verwijst ze naar het rijk der fabelen.

Uit de nieuwste onderzoeken in de geheime archieven van de inquisitie in Rome blijkt dat de inquisitie een matigende positie innam tegenover de heksenvervolging. Juist in landen waar de invloed van de kerk zwak was, was de heksenvervolging hevig. In Duitsland bijvoorbeeld verhinderde een machtsvacuüm, ontstaan door ruzie tussen katholieken en protestanten, de kerkelijke controle, met als gevolg dat daar overal heksenvervolgingen waren, in tegenstelling tot bijvoorbeeld Zuid-Italië, waar de kerk ook de wereldlijke macht vertegenwoordigde.

De Duitse jezuïet Friedrich von Spee schreef in 1631 kritisch over de heksenvervolging. Als de paus zou worden aangeklaagd een heks te zijn en op dezelfde manier ondervraagd en gefolterd zou worden, dan zou ook hij volgens Von Spee uiteindelijk wel bekennen een heks te

zijn. *Hij had dus forse kritiek*, constateert Müller, *maar hij werd niet uit de orde der jezuïeten gestoten. De verklaring daarvoor is dat ook Rome een kritische houding aannam tegenover heksenprocessen*.

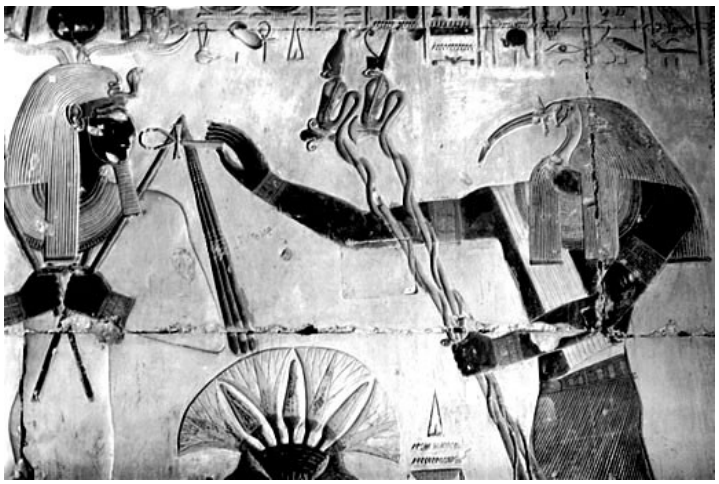

Toch neemt dat niet weg, vindt Müller, dat er een geestelijke en spirituele verantwoordelijkheid van de kerk voor de heksenvervolging blijft bestaan, want *het delict hekserij is ontstaan uit het delict van de ketterij. De stereotypen die werden gebruikt in de heksenvervolging waren afkomstig uit de kettervervolging, en daarom ondenkbaar zonder het christendom. Volgens die stereotypering had een heks een pact met de duivel gesloten, door gemeenschap met hem te hebben of door met haar eigen bloed een stuk papier te ondertekenen. Ook had ze in een ritueel afstand gedaan van God, en in plaats daarvan een duivels teken opgedrukt gekregen. Verder kon een heks door de lucht vliegen en nam ze deel aan heksensabbats. Toverij speelde wel een rol, maar bestond in het magische wereldbeeld van die tijd overal. Zonder de duivel was een heks echter niet denkbaar.*

Ook de procedure van de heksenprocessen vertoont overeenkomsten met de ketterprocessen. Net als bij de ketters ging het er de rechter niet alleen om een vrouw op de brandstapel te krijgen, maar ook dat haar ziel werd gered. En net als de ketters hadden ook de beschuldigden in heksenprocessen geen recht op een normale juridische verdediging.

Die visie op gnostici brengt ons ertoe aan te voelen hoe sterk het evangelie van Johannes om zijn gnostische connotatie nl. het verkeerd uitleggen van het Woord als spiegel diende om de heks te herkennen.

Logos[27] of het arm-vertaalde *woord* kunnen we best situeren in de Semietische en/of Egyptische kosmologieën of mythen.. Het is duidelijk een term uit de scheppingsverhalen.

In de traditie van de Katharen-visie opende het *woord* gnose/kennis. Heksen herkende onmiddellijk, als kenners, de basistekst van de gnostici – de tekst van het Johannes Evangelie in de gnostische betekenis. Deze formule verstokte hen. Ze waren ontdekt.

8 WITSOONE

Over Cornelius Witsoone een vreemdeling (jager? ridder?) die verdwaalde in de toen uitgestrekte bossen die lagen tussen Poperinge, Krombeke, Proven, Watou, Westvleteren en Woesten wordt het volgende verteld:

Drij dagen en drij nachten dwaalde hij door de bosschen, zonder den uitgang te kunnen vinden. Op het punt zijnde van honger en dorst te sterven, nam hij in zijnen angst en benauwdheid, zijn toevlugt tot de H. Maegd en Moeder Gods Maria. En zie, nauwelijks zich aen de H. Maegd bevolen te hebbende, hoorde hij de klok van Crombeke luiden, hij geraekte aan den boord van het woud en was gered .....

27 Logos – het Hebr. Woord – Dabar = daad/woord. De Eg. Godheid Toth.

2015/1 Krombeke – kerkbezoek

Dezen Heer, om God en de Heilige Maegd over dit weldaed te bedanken, en ter eeuwigen gedachtenis van een zoo ongehoord geval, fondeerde in de kerk van Crombeke een eeuwig jaergetijde, met uitdeling van eenige sponden (korenmaat) in brood gebakken aen den armen; en wilde en gebood, dat er ten eeuwigen dage zoolang Crombeke zoude bestaen, alle dagen zoo veel klops te geven, als dat hij uren in het woud gedoold had, te weten 72[28]

Schilderij Boudry.

Sinds eeuwen bestaat de traditie van de 72 *doolklops*, en sedert 1 januari 1967, na de elektrificatie van de klokken, worden door de hamer 72 slagen gegeven op de grote klok, 's zomers om 20 u, in de winter om 18 u.

28 Uit de gedenkschriften (1858) van Pastoor Carolus Derache (° Krombeke 1782, + Anzegem 1860)

INHOUDSOPGAVE

1 Groot-Poperinge....1
Decanaat....1
Poperinge....2
2 Krombeke....3
Ligging....3
De adel van Krombeke....3
Grafstenen en bijhorende brandramen....4
3 De kerk....8
Interieur....8
Het hoofdaltaar en communiebank....8
Portiekaltaren....9
Gewelf en lambrisering....12
4 Toren....14
Preek- en biechtstoel....14
Portaal....15
Tochtportaal en orgel....15
Schilderijen en beelden....15
Beeld....15
Schilderijen....16
Gevels....16
5 Zilverwerk, enz....17
6 Brandramen....18
7 Varia....19
Obiit....19
Roepsteen....19
Sint Janssteen....19
Johannes de Doper....21
Johannes de evangelist....22
Theologische duiding....23
8 Witsoone....25